

Popôrodná adaptácia novorodenca

Po pôrode prechádza každý novorodenec adaptačným obdobím, počas ktorého sa jeho organizmus musí rýchle prispôbovať novým životným podmienkam. Z vnútromaternicového teplého vodného prostredia sa dostáva do vzdušného termolabilného prostredia. Tento proces prispôbovania sa novým životným podmienkam nazývame popôrodná adaptácia novorodenca.

Príchod na svet znamená pre dieťa absolútnu zmenu existovania. Niektoré funkcie plodu sa doslova „prepnú“, ako napríklad srdcovo-cievna sústava, kde tok krvi cez srdce sa po pôrode úplne zmení. Prvým nádychom sa rozopnú pľúca dieťaťa, ktoré boli v maternici nevzdušné,

kolabované. Po pôrode, ak bol nekomplikovaný, ponechávame dieťa matke a neberieme ho ihneď na prvé vyšetrenie a ošetrovanie. Pritom ho neonatológ alebo neonatologička (detský lekár alebo detská lekárka s novorodeneckou špecializáciou) pozorne monitorujú a sledujú jeho adaptáciu.

Osušenie novorodenca

Vyšetrenie hlavičky (fontanel)

Adaptácia je podmienená viacerými funkčnými zmenami, ktoré sa odohrávajú v životne dôležitých orgánoch dieťaťa: v pľúcach, srdci, cievach, tráviacich orgánoch a podobne.

Pľúca sú počas fetálneho života vyplnené pľúcnou tekutinou. Zmenou prostredia vzduch tekutinu vytlačá, čo vedie k prevzdušneniu pľúc, ktoré začínajú plniť svoju funkciu. Zásadné zmeny nastávajú aj v cievnom obehú a v srdci. Mení sa fetálna cirkulácia krvného obehú, začína sa aktivovať tráviaci trakt, pripravuje sa na príjem potravy, vyprázdňuje sa smolkovitá stolica a podobne. Dieťa sa musí rýchlo prispôbovať zmeneným teplotným podmienkam prostredia. Rýchlosť a charakter týchto adaptačných mechanizmov sú limitované zdravotným stavom novorodenca, nízkym Apgarovej skóre, donosenosťou dieťaťa, respektíve nezrelosťou u predčasne narodených novorodencov.

Predčasne narodený novorodenec reaguje na adaptačné mechanizmy pomalšie, čo môže viesť k rozmanitým komplikáciám. Intenzívne sledovanie novorodenca v tomto období, odlíšenie fyziologických zmien od abnormálnych v prvých hodinách po pôrode je mimoriadne

dôležité z hľadiska včasného zachytenia perinatálneho ochorenia. U zdravého donoseného fyziologického novorodenca je popôrodná adaptácia plynulá a bez komplikácií. Zvyčajne sa ukončí do 24 hodín po pôrode.

Apgarovej skóre

Bezprostredne po pôrode hodnotí detský lekár popôrodný stav každého novorodenca za určitých štandardných podmienok. Hodnotenie sa robí v 1., 5. a 10. minúte po narodení. Ide o jednoduchú metódu nazývanú Apgarovej skóre alebo test, ktorá odhalí rizikových novorodencov vyžadujúcich si zvýšenú pozornosť. Metóda je celosvetovo akceptovaná. Zahŕňa hodnotenie piatich vitálnych prejavov dieťaťa. Boduje sa farba kože, srdcová frekvencia, dýchacie úsilie, tonus svalstva, reakcia na podráždenie. Každý prejav je ohodnotený bodom 0, 1 alebo 2. Súhrnné najvyššie skóre je 10. Je odrazom dobrej adaptačnej schopnosti novorodenca. Skóre nižšie ako 7 v 5. minúte sa považuje za rizikový faktor, ktorý si vyžaduje zvýšené sledovanie dieťaťa, prípadne ďalšie terapeutické postupy.